Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000868

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 07-04-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дяденко Микола Сергійович
2. Mykola S. Diadenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7631-8013

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 071

Назва наукової спеціальності: Облік і оподаткування

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Облік і оподаткування

Дата захисту: 22-05-2026

Спеціальність за освітою: Облік і аудит

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12717

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 82.15.23.09, 06.35.31, 06.75.73

Тема дисертації:

1. Облік і оподаткування операцій концесії

2. Accounting and Taxation of Concession Operations

Реферат/анотація:

1. У дисертації проведено комплексне дослідження теоретико-методологічних засад, організаційних і практичних рішень щодо обліку й оподаткування операцій концесії та відображення їх наслідків у системі корпоративної звітності. Здійснено аналіз генезису концесії як форми публічно-приватного партнерства. Удосконалено визначення поняття «концесія» як строкового комплексу виключних прав і суспільних зобов'язань, за яким концесієдавець надає концесіонеру право фінансувати, проєктувати, створювати та експлуатувати інфраструктурний об'єкт і надавати суспільно важливі послуги в умовах регуляторного нагляду та розподілу операційного ризику із визначенням джерела винагороди; їй притаманні такі ознаки: ексклюзивні права, суспільний характер зобов'язання, дохідність, довгострокові зобов'язання, регуляторний нагляд, розподіл ризиків. Сформовано визначення «операцій концесії» як сукупності господарських операцій між державою і приватним партнером (передача активів, отримання доходів, здійснення витрат, нарахування амортизації, облік зобов'язань тощо). Проведено систематизацію видів концесії та сформовано загальну матрицю їх класифікації. Удосконалено структуру об'єктів бухгалтерського обліку операцій концесії.

Охарактеризовано трирівневу структуру регулювання облікового забезпечення концесій — світовий, регіональний (ЄС, Світовий банк, ЄІБ) та національний рівні. Систематизовано чинні нормативні акти, міжнародні стандарти (МСФЗ, US GAAP) та нормативні документи країн ЄС, США, Китаю, Індії, Бразилії й України. Наголошено на необхідності гармонізації та конвергенції стандартів в умовах глобалізації й міжнародного співробітництва. Розроблено алгоритм формування облікової політики для операцій концесії, що охоплює п'ять ключових кроків: визначення застосовних стандартів; оцінка договірних угод; визначення ключових умов та операцій; встановлення критеріїв визнання та оцінки активів і зобов'язань; застосування практик розкриття інформації. Запропоновано схему управління документообігом із впровадженням цифрових систем, розподіл повноважень бухгалтерської служби та характеристику системи внутрішнього контролю за концепцією COSO. Запропоновано додаткові механізми обліку концесійних операцій. Перший — подібний до обліку оренди: застосовується, коли концесіонер сплачує державі за право використання майна, і передбачає визнання зобов'язань у розмірі теперішньої вартості регламентованих або очікуваних платежів. Другий — подібний до обліку державних грантів: застосовується, коли взаємні платежі відсутні й концесіонеру передається майно для надання суспільно важливих послуг; передбачає визнання нематеріального активу з права користування та доходів майбутніх періодів із їх поступовою амортизацією протягом терміну концесії. Ідентифіковано основні податкові ризики концесійних проєктів і доведено, що ефективне податкове планування суттєво покращує їх результати. Розроблено 5-елементну систему податкової оптимізації: взаємодія з податковими органами; стратегічне використання угод про уникнення подвійного оподаткування; податково ефективні структури фінансування; максимізація податкових пільг і стимулів; управління ПДВ. Обґрунтовано методику відображення концесійних операцій у формах фінансової звітності. Доведено доцільність інтегрованого застосування КТМФЗ 12 «Послуги за угодами концесії», МСФЗ 16 «Оренда» та МСБО 20 «Облік державних грантів» залежно від моделі концесійної угоди, що забезпечує адекватне визнання активів, зобов'язань і доходів концесіонера. Систематизовано підходи до інтегрованої звітності: визначено п'ять ключових блоків (фінансовий, податковий, соціально-економічний, екологічний, ризиково-управлінський) та запропоновано алгоритм інтеграції даних із формуванням системи KPI і візуалізацією показників. Розроблено багатоблокову структуру управлінської звітності та алгоритм її формування із застосуванням сучасних цифрових інструментів (ERP- і BI-систем); уточнено взаємозв'язок управлінської та інтегрованої звітності. Основні результати та рекомендації дисертаційної роботи впроваджено в діяльність ТОВ «ГРАНТ ТОРНТОН ЛЕГІС» (довідка №322/В-11 від 13.11.2025), ТОВ «РСМ Україна» (довідка №17.11/25 від 17.11.2025) та ТОВ АК «Кроу Україна» (довідка №195-11 від 21.11.2025).

2. The dissertation provides a comprehensive study of theoretical and methodological principles, organizational and practical solutions for accounting and taxation of concession operations and reflecting their consequences in the corporate reporting system. The genesis of a concession as a form of public-private partnership is analyzed. The definition of the concept of “concession” is improved as a term-based complex of exclusive rights and public obligations, under which the concession grantor grants the concessionaire the right to finance, design, create and operate an infrastructure facility and provide socially important services under regulatory supervision and distribution of operational risk with determination of the source of remuneration; it is characterized by the following features: exclusive rights, public nature of the obligation, profitability, long-term obligations, regulatory supervision, risk distribution. The definition of “concession operations” is formed as a set of economic transactions between the state and a private partner (transfer of assets, receipt of income, incurrence of expenses, accrual of depreciation, accounting for liabilities, etc.). The types of concessions have been systematized, and a general matrix of their classification has been formed. The structure of accounting objects for concession operations has been improved. The three-level structure of regulation of accounting for concessions has been characterized - global, regional (EU, World Bank, EIB) and national levels. The current regulatory acts, international standards (IFRS, US GAAP) and regulatory documents of the EU, USA, China, India, Brazil and Ukraine have been systematized. The need for harmonization and convergence of standards in the context of globalization and international cooperation has been emphasized. An algorithm for forming an accounting policy for concession operations has been developed, which includes five key steps: determining applicable standards; assessing

contractual agreements; determining key terms and operations; establishing criteria for recognizing and measuring assets and liabilities; applying disclosure practices. A document management scheme with the implementation of digital systems, the distribution of powers of the accounting department, and a description of the internal control system according to the COSO concept are proposed. Additional mechanisms for accounting for concession transactions are proposed. The first is similar to lease accounting: it is used when the concessionaire pays the state for the right to use the property and involves the recognition of liabilities in the amount of the present value of regulated or expected payments. The second is similar to the accounting for state grants: it is used when there are no mutual payments and the property is transferred to the concessionaire to provide socially important services; it involves the recognition of an intangible asset from the right to use and deferred income with their gradual amortization over the concession period. The main tax risks of concession projects are identified, and it is proven that effective tax planning significantly improves their results. A 5-element tax optimization system is developed: interaction with tax authorities; strategic use of double taxation agreements; tax-efficient financing structures; maximization of tax benefits and incentives; VAT management. The methodology for reflecting concession transactions in financial reporting forms is substantiated. The feasibility of integrated application of IFRIC 12 “Service Concession Arrangements”, IFRS 16 “Leases” and IAS 20 “Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance” depending on the concession agreement model has been proven, which ensures adequate recognition of the concessionaire’s assets, liabilities and income. Approaches to integrated reporting have been systematized: five key blocks have been identified (financial, tax, socio-economic, environmental, risk and management) and an algorithm for data integration with the formation of a KPI system and visualization of indicators has been proposed. A multi-block structure of management reporting and an algorithm for its formation using modern digital tools (ERP and BI systems) have been developed; the relationship between management and integrated reporting has been clarified. The main results and recommendations of the dissertation work were implemented in the activities of GRANT THORNTON LEGIS LLC (certificate No. 322/B-11 dated 13.11.2025), RSM Ukraine LLC (certificate No. 17.11/25-03 dated 17.11.2025) and AC Crowe Ukraine LLC (certificate No. 195-11 dated 21.11.2025).

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Diadenko, M. Evolution of concession operations. Foreign trade: economics, finance, law. Kyiv, 2024. №133(2). P. 53-65. DOI: https://doi.org/10.31617/3.2024(133)03
- Diadenko M., Shapovalova A. Practical cases of CSR in concession arrangements. Науково-практичний журнал «Інвестиції: практика та досвід». Київ, 2023. №18. P. 131-137. DOI: https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.18.131
- Дяденко М.С., Шаповалова А.П. Використання концепції справедливої вартості для оцінки концесійних активів у корпоративній звітності. Електронний журнал «Ефективна економіка». 2025. № 9. 22 с. DOI: http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.9.69
- Дяденко М.С. Інтеграція положень КТМФЗ 12, МСФЗ 16 ТА МСБО 20 у фінансовому обліку операцій концесії. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». 2025. № 9 (101). 20 с. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-9-11446

- Дяденко М.С., Шаповалова А.П. Облік концесії як джерело інформації для учасників фінансового ринку. Фінансовий ринок: сучасні тренди та виклики : Всеукраїнська науково-практична конференція (Київ, 31 жовт. 2022). Київ, 2022. URL: https://knute.edu.ua/blog/read/?pid=44595&uk
- Diadenko M. Relevanz der Entwicklung der Rechnungslegung für Konzessionsbetrieb. Grail of Science : the scientific periodical with the proceedings of the IV Correspondence International Scientific and Practical Conference «Science of post-industrial society: globalization and transformation processes» (Vinnytsia-Vienna, 25 Nov. 2022). Vinnytsia, 2022. №22. P. 57-59. URL: https://doi.org/10.36074/grail-of-science.25.11.2022.07
- Дяденко М. Актуальність та розвиток операцій концесії у післявоєнний період. Глобальні зміни вітчизняного фінансового сектору в посткризовий (післявоєнний) період : тези доп. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (Київ, 12 жовт. 2023 р.). – Київ. 2023. С.152-155. URL: https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/87fb45e6b95035ab9d330b5d7574e1fb.pdf
- Дяденко М. Конвергенція положень IFRS та US GAAP щодо відображення наслідків операцій концесії у фінансової звітності. Трансформація обліку та звітності в умовах соціально-економічних викликів : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 27 берез. 2024 р.) / відп. ред. О. В. Фоміна. – Київ. 2024. С.152-155. URL: https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/cd2a95d3dcc54b6aa53fafffa7b9394.pdf
- Дяденко М. Digitalization of accounting of concession arrangements: challenges and prospects in the global context. Сучасні виклики науки, освіти та суспільства: глобальний контекст : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. Стенфорд, США, 06 вересня 2025 р. URL: https://www.economics.in.ua/2025/09/06.html
- Дяденко М. Ризики організації внутрішнього контролю в обліку концесійних операцій. Інноваційні вектори розвитку економіки, фінансів і права в умовах глобалізації та регіональних трансформацій : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф. Черкаси, ЦФЕНД, 10 вересня 2025 р. URL: https://www.economics.in.ua/2025/09/10.html

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: підвищення корисності облікової інформації та звітності

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U101744; 0123U101292; 0124U003071

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шаповалова Алла Павлівна

2. Alla P. Shapovalova

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9749-9439

Додаткова інформація: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210844967; https://www.webofscience.com/wos/author/record/N-2986-2016; https://scholar.google.com.ua/citations?user=w28PfBgAAAAJ&hl=ru

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шпирко Ольга Миколавїна

2. Olha M. Shpyrko

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0601-6172

Додаткова інформація: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57205056316; https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAQ-8493-2020; https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=nL-YJ-kAAAAJ&view_op=list_works&sortby=title

Повне найменування юридичної особи: Національний транспортний університет

Код за ЄДРПОУ: 02070915

Місцезнаходження: вул. М. Омеляновича-Павленка, Київ, 01010, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шулюк Богдана Степанівна

2. Bohdana S. Shuliuk

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8692-1983

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Західноукраїнський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 33680120

Місцезнаходження: вул. Львівська, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Король Світлана Яківна

2. Svitlana Y. Korol

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0958-8720

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Уманців Галина Вікторівна

2. Halyna Umantsiv

Кваліфікація: к. е. н., доцент, 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5410-1363

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний торговельно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44470624

Місцезнаходження: вул. Кіото, Київ, 02156, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Фоміна Олена Володимирівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Фоміна Олена Володимирівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Дяденко Микола Сергійович
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна